

Sufficiency Economy Philosophy to Sustainable Development Goals (SEP to SDGs)
 การขับเคลื่อนสืบสานศาสตร์พระราชา ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายความยั่งยืนโลก

เกษตรอินทรีย์วิถีหัวนาพัฒนาดินอย่างยั่งยืน (ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์โพธิ์ศรีสำราญ)

ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาดิน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่คนทั่วโลกประจักษ์ถึงพระวิสัยทัศน์ในการบริหารทรัพยากรดินอย่างยั่งยืน ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สนพระราชหฤทัย ในวิทยาศาสตร์ทางดิน และผลสำเร็จจากการบริหารจัดการดินอย่างต่อเนื่องของพระองค์เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ โดยที่ประชุมคณะกรรมการสหภาพวิทยาศาสตร์ทางดินนานาชาติ มีมติให้วันที่ ๕ ธันวาคม ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพ

ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และในวันดังกล่าว สหประชาชาติ (UN) ได้ประกาศอย่างเป็นทางการให้เป็นวันดินโลก (World Soil Day) เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณของพระองค์ โดยใช้วันนี้เป็นวันรณรงค์ ให้ชาวโลกได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรดินอันเป็นความอยู่รอดของมวลมนุษยชาติ และสภาพแวดล้อม จึงมีความจำเป็นต้องมีการจัดการทรัพยากรที่ดินอย่างยั่งยืน

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงตำบลหัวนา
 กับการพัฒนาดิน ตามวิถีพอเพียง

ตำบลห้วยนาในอดีต เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ โดยเฉพาะทรัพยากรดิน การทำเกษตรกรรมของชาวบ้าน จึงได้ผลผลิตสูง มีคุณภาพ รสชาติดี ต้นทุนต่ำ

แต่ต่อมาเกษตรกรรมนำสารเคมี (ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมน ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหญ้า) มาใช้ในการเกษตรกรรม การแผ้วถางป่า เพื่อปลูกพืชไร่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด เป็นเหตุให้ดินเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ผลผลิตทางการเกษตรลดลง คุณภาพต่ำ รสชาติไม่ดี ต้นทุนสูงขึ้น

จากปัญหาดังกล่าว กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์โพธิ์ศรีสำราญ ได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะนำเสนอในส่วนของ การฟื้นฟูและอนุรักษ์ดิน

1. การปลูกหญ้าแฝกแบบขั้นบันไดร่วมกับผักสวนครัว ที่หนองน้ำสาธารณะกุดตาแมว ช่วยลดการชะล้างของหน้าดิน รักษาความชุ่มชื้น รากแฉกยังมีจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์จึงทำให้ผักเจริญเติบโตเป็นอย่างดี
2. การทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ เพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน ปรับโครงสร้างของดินให้ร่วนซุย อุ่มน้ำ และระบายอากาศได้ดี
3. การปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว ปอเทือง ถั่วแระ ถั่วเหลือง ส่วนในนาข้าวใช้วิธีหว่านปอเทืองร่วมกับการไถกลบตอซังข้าว เป็นการเพิ่มธาตุอาหาร และเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน
4. การใช้ถ่านชีวภาพหรือถ่ายไปโอซาร์ (Biochar) ผสมกับดินปลูกผัก และหลุมปลูกไม้ผล เพื่อช่วยกักเก็บน้ำ และเพิ่มธาตุอาหารในดิน ช่วยให้ดินดี พืชผลแข็งแรง ทนแล้ง รสชาติดี
5. การพักดิน หรือปลูกพืชผักสลับกันในหนึ่งแปลง ลดโรคพืชและความพร่องของธาตุอาหาร

จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงฟื้นฟูดิน ต้องใช้หลายวิธี แต่ทุกวิธีต้องใช้หลักของธรรมชาติ ใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก ลดการนำเข้าปัจจัยภายนอก ตามหลักการพึ่งตนเองของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขบวนการดังกล่าวอาจให้ผลช้า แต่ก็ทำให้ดินดีขึ้นอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่าแปลงปลูกผักอินทรีย์โพธิ์ศรีสำราญ ยังสามารถปลูกผักอินทรีย์ให้มีผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพเป็นเวลานานนับสิบปี และสิ่งที่เป็นความภูมิใจของชาวห้วยนาคือ **มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง** ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำได้พัฒนาศักยภาพและนำองค์ความรู้การปรับปรุงฟื้นฟูดินไปทำในแปลงของตน และขยายผลไปยังประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๘ ประเด็นความหลากหลายทางชีวภาพในดิน

๑. สนับสนุน การหมุนเวียนธาตุอาหาร การเจริญเติบโต และการผลิตดอก ออกผลของพืช
๒. ช่วยให้ดินดูดซับและกรองน้ำ
๓. ช่วยสร้างความต้านทานต่อโรคและแมลง
๔. รักษาระบบนิเวศ
๕. ช่วยลดและบรรเทาปัญหาโลกร้อน
๖. ช่วยแก้ไข ปัญหาดินปนเปื้อน
๗. เป็นแหล่งของยารักษาโรคและใช้เสริมสร้างสุขภาพที่ดีแก่มนุษย์
๘. สร้างดินและปรับปรุงโครงสร้างดิน

บทความ (๑) โดยศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี